

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A jogorvoslat speciális szabályai a bejegyzési és a változásbejegyzési eljárásban

Szerző: dr. Kovács Anita

Budapest, 2017. április

I. Bevezetés

A dolgozatban a bejegyzési és a változásbejegyzési eljáráshoz kapcsolódó, az elsőfokú szintre ráépülő jogorvoslati rendszer a fellebbezéssel, az elsőfokon zajló ismételt kérelem benyújtása, a pertípusok, valamint a felülvizsgálat során pedig a döntések vizsgálata kerül ismertetésre, rávilágítva a cégeljárás során előforduló speciális perjogi helyzetekre.

II. Jogorvoslatok

A bejegyzési kérelem érdemében döntő végzések ellen többféle jogorvoslati eszköz is igénybe vehető. Azt, hogy milyen jogorvoslati eszköz mikor vehető igénybe a döntés tartalma határozza meg. Amennyiben a cégbíróság a bejegyzés iránti kérelmet elutasítja, vagy nem a bejegyzési kérelemnek megfelelő tartalommal hozza meg a végzését, a végzés fellebbezéssel támadható meg. A kérelemnek megfelelő tartalmú döntéssel szemben, illetve a részben bejegyző változásbejegyzési végzés azon része ellen, amely a kérelemnek hely ad, a végzés hatályon kívül helyezése iránti per indítható.

Speciális szabályok alá tartoznak a téves adatbejegyzések, valamint a hivatalbóli bejegyzések elmaradásai.

A jogorvoslati szabályok között kell megemlítenünk a törvényességi felügyeleti eljárásban orvosolható eljárási problémákat.

Az elutasítás alapjául szolgáló mulasztást vagy tévedést a cég semmilyen okból nem mentheti ki, azonban az alábbi jogorvoslatok közül választhat.

1. Speciális lehetőség: az ismételt kérelem

A jogorvoslatok körében a kérelem speciális jellege miatt a felsorolás részét kell képeznie az ismételt kérelemnek. Benyújtása összefügg már egy elbírált, nem a kérelmező által elvárt kimenetelű döntéssel, és az ismételt kérelem elbírálása során van lehetősége a cégbíróságnak arra, hogy a saját, korábban lefolytatott eljárását, valamint a 8 napos időkereten belüli hibajegyzék javítását figyelembe véve

megváltoztathassa az eljárás kimenetelét.

A cégbejegyzési kérelmet benyújtó cégnek elutasítás esetén mindösszesen egy alkalommal, 8 napon belül ismételt lehetősége van a kérelem előterjesztésére. Ebben az esetben a kérelemhez elégséges a hiányzó okiratok csatolása, hiszen a már korábban megküldött iratok felhasználhatók.

Ez a szabály már engedékenyebb a korábbi eljárási törvény 1997. évi CXLV. törvény régi Ctv. szabályain alapuló bírósági gyakorlathoz képest, ahol még az iratok újbóli felhasználásának módja kötött volt. Bírósági határozat alapján „a cégbejegyzési kérelmeket hiánypótlási eljárás lefolytatása nélkül elutasító végzés közlését követően 8 napon belül ismételten előterjeszthető kérelem benyújtására egy alkalommal van lehetőség olyan módon, hogy az eredeti elutasított kérelem valamennyi mellékletét be kell nyújtani az ismételt kérelemmel egyidejűleg.”¹

Névfoglalás esetén a hatvannapos foglalási határidő további nyolc nappal meghosszabbodik (Ctv. 6. § (4) bekezdés), amely nyolc nap eredménytelen elteltét követően szintén nincs mód igazolás benyújtására.

Ugyan a mulasztás igazolására mód nincs, de a jogi képviselő a cégbíróság elutasítási okait taxatívén tartalmazó végzést felhasználva kap egy lehetőséget arra, hogy a cégbíróság a 8 nappal azelőtt már benyújtott okiratokat akként vegye, hogy azok teljesen jogszerű kellei a további 8 napban még esetlegesen benyújtott újabb kérelemnek.

A jogintézmény hasonlóságot mutat a Pp. 132. § (1) bekezdésében foglalt keresetlevél beadásához fűződő jogi hatályok fenntartásával, sőt még az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 57. § (1) bekezdése is ugyanúgy teszi illetékmentessé ezt az eljárástípust, így az illeték az új eljárásban felhasználható.

Ha azonban az elutasítás okaként olyan mulasztás vagy hiány kerül meghatározásra, amely pótlása 8 napon belül nem megoldható, a bejegyzési kérelem egésze már nem lesz felhasználható, csak egy új kérelem adható be. Új kérelem előterjesztéséhez a jogalkotó ugyan nem fűz számbeli korlátot, mint az ismételt kérelem előterjesztéséhez, azonban a 34. § (2) bekezdésben rögzített bejegyzési késedelem esetén fennálló kötelező pénzbírság kiszabása, valamint az a tény, hogy a kérelem benyújtását követően létrejövő bejegyzés hatálya mindig ex nunc, így tehát a bejegyzés a cébként való működés korábbi időszakát nem legitimálja, egzakt módon határolja be a képviselő cselekvőségének időbeli lehetőségeit.

1.1. A bírósági ügyintézés hibája okán benyújtott igazolás

Mivel a 45. § (2) bekezdése a mulasztás miatti igazolási kérelem alkalmazhatóságát zárja ki, figyelemmel

¹ BH2001. 590.

kell lenni arra is, hogy az eljárás elektronikus volta miatt előfordulhat az, hogy az elutasítási okként fennálló hiány csupán a bírósági eljárásban felmerülő elektronikus iratkezelés hibája okán következik be. Amennyiben a kérelmet benyújtó fél igazolni tudja azt, hogy a kérelme hiánytalanul érkezett meg a bírósághoz, akkor a döntéssel szemben benyújtott, ez okokból előterjesztett fellebbezéséhez igazolási kérelmet is benyújthat, mégpedig vagylagos kérelem előterjesztésével, amely egyrészt irányul a végzés hatályon kívül helyezésére az igazolás figyelembe vételével, másrészt pedig a fellebbezésre, amennyiben a bíróság az elsődleges kérelem megengedhetőségét nem osztja.

*A Fővárosi Ítéltábla egy eseti döntésében kimondta, hogy a megismételt kérelem előterjesztésekor lehetőség van azt bizonyítani, hogy a megismételt kérelem a szabályszerű, joghatályos kézbesítés időpontjához képest a rendelkezésre álló nyolcnapos határidőn belül érkezett.*²

Az ismételt bejegyzési kérelem jellege szerint hasonlóságot mutat az igazolási kérelemmel, azonban a célja objektíve az, hogy az a szükséges kellék is benyújtásra kerüljön, ami a kérelem érdemi elbírálásához szükséges.

Mi tehát a követelmény a bíróságra nézve az érdemi vizsgálat nélküli elutasító végzés tartalmát illetően? Egyértelműen az, hogy az abszolút elutasítási okok mellett sorolja fel mindazokat a hiányosságokat, amelyek a kérelem érdemi elbírálásánál szükségessé válnak. Ez a cég érdeke is, hiszen a hiányok pótlása egyszerűen kivitelezhető, valamint gyorsítja az eljárást, tehát a bejegyzés elrendelése ebben az esetben gyorsan követheti az elutasító végzés hatályon kívül helyezését. Az elutasító végzés hatályon kívül helyezéséről a cégbíróságnak külön végzést kell hoznia, hiszen a Pp. 213. § (1) bekezdése alapján a bíróságnak minden kérelem vonatkozásában döntenie kell, valamint az sem mellékes, hogy a cég megfelelő tájékoztatása szempontjából is alapvető követelmény, hogy minden egyes, a bejegyzését érintő, a cégre is hatással lévő folyamatról alakszerű végzésében értesüljön.

A bíróság részéről az eljárás gyorsítása szintén kíváncsi, valamint az sem mindegy az eljáró bíró szempontjából, hogy az akta első alkalommal történő megvizsgálása során időt és munkát megtakarítva a következő munkafolyamatát is könnyebbé teheti. Az indoklásban felsorolt hiányok tekintetében azonban a hiánypótlási felhívás jogkövetkezményei nem alkalmazhatóak, így az ismételt bejegyzés esetében a hiányok újbóli felsorolása a hiánypótlásra vonatkozó figyelmeztetéssel együtt nem mellőzhető.

Az ismételt bejegyzési kérelemnél a jogalkotó kizárta a nyolcnapos határidő leteltét követően benyújtott igazolást, azonban 2008. július 1-től a Ctv. 38. § (3) bekezdésének beiktatásával arra módot biztosít, hogy

² 13.Cgf.44.789/2004.

a céginformációs szolgálatnál, illetve a kormányzati portálnál felmerülő üzemzavar esetében akkor is van helye igazolásnak, ha azt egyébként törvény kizárja. Viszont a kérelmet elutasító végzés közlését követő nyolc napon belül benyújtott ismételt kérelmet nem tekinti abban az értelemben új kérelemnek, amelyeknél a jogerős elbírálásig nem engedi azt benyújtani.

2. Fellebbezés

A Ctv. 64.§ (1) bekezdése a kérelmet elutasító, vagy amennyiben a változásbejegyzési kérelem részei elkülöníthetőek, akkor a részben elutasító végzés ellen fellebbezési jogot biztosít.

Különbséget kell tennünk aszerint, hogy ha a bejegyző végzés a kérelemnek nem megfelelő tartalmú, de ennek oka elírásban, vagy adminisztrációs hibában rejlik, akkor ugyanúgy a Pp. szabályainak megfelelően kijavítás, vagy kiegészítés iránti kérelem terjeszthető elő fél részéről, vagy azt maga a cégbíróság hivatalból is kijavíthatja, vagy kiegészítheti.

A kijavítás iránti Pp. szabály még az automatikus bejegyzésen létrejövő, a bejegyzési kérelemben szereplő hiba kijavítása okán is alkalmazható, hiszen a bejegyzési kérelemben szereplő hibára a kijavítási szabályok ugyanúgy vonatkoznak, mivel az a bejegyzési hiba már rögzült a cégjegyzékben. A kijavító végzés meghozatalára vonatkozó szabályok a dolgozat első részében kerültek ismertetésre.

A kérelemtől eltérően meghozott, vagy a hivatalból elrendelt kijavító végzés ellen a Pp. általános szabályai szerint van helye fellebbezésnek.

Fellebbezéssel viszont nem támadható meg a cégbíróság cégbejegyzése, ha a peres bíróság jogerős ítéletében felhívja a cégbíróságot, amelynek ez alapján cégadatot kell a cégjegyzékbe bevezetnie. Ennek az a magyarázata, hogy a jogorvoslati lehetőség kimerítésére a peres eljárásban van lehetőség, a cégbejegyzést elrendelő végzés hatályon kívül helyezése iránti perben.

A hivatalból meghozott bejegyzési végzés ellen akkor nincs helye jogorvoslatnak, ha a bejegyzésre más bíróság, vagy más hatóság határozata alapján kerül sor. Így, ha az adóhatóság kéri a cég elleni végrehajtás cégjegyzékbe történő bejegyzését, vagy a bírósági végrehajtó elrendeli a cég tagja üzletrésének

lefoglalását, ennek a bejegyzési kérelemnek a továbbítása a cégbíróság felé csak abban az esetben lehetséges, ha az adott eljárásban a félnek a jogorvoslati lehetőségeket már biztosították és a fél azzal nem élt, vagy nem eredményesen élt. A cégbíróság a közhiteles nyilvántartás teljessége, informatív jellegének biztosítása érdekében ebben a körben csak regisztrálja a korábbi, más jogszabályok alapján lefolytatott hatósági eljárás eredményét, a kérelem tartalmának vizsgálatára nincs feljogosítva, annak bejegyzését kizárólag csak formai okokból tagadhatja meg. Az ilyen bejegyzési kérelmek elektronikus úton kerülnek továbbításra a cégjegyzékbe, amelyek bejegyzésére a Ctv. 26. és 27. § szerint kerül sor.

A bejegyzési kérelem elutasítása esetén, valamint az elutasító végzés meghozatala esetén fellebbezési jogra jogosultak körét a Ctv. határozza meg. Nyilvánvaló, hogy a kérelmet elutasító, valamint a részben elutasító végzéssel szemben a cég előterjeszthet fellebbezést. Fellebbezési joggal rendelkezik azonban az is, akire vonatkozóan a végzés valamilyen rendelkezést tartalmaz. Ebben az esetben a fellebbezés nem irányulhat az egész végzés ellen, így annak a hatálya nem terjed ki, nem érvényes a többi, más jellegű fellebbezést benyújtó személy ügyében meghozandó döntésre.

Kérdéses, hogy az a személy, aki a bejegyzési eljárás folyamatban léte alatt törvényességi felügyeleti kérelmet terjeszt elő és a bejegyzési kérelem elutasításra kerül, rendelkezik-e abban az esetben fellebbezési joggal, hogyha a kérelme a bejegyzési kérelem elutasítására irányult.

2.1. A fellebbezés benyújtása nyitva álló határidő

A bejegyzési kérelmet elutasító, vagy a részben elutasító végzést a cégbíróságnak a cég számára annak jogi képviselője útján elektronikus úton kell kézbesíteni. A jogi képviselőnek minősített elektronikus aláírással és időbélyegzőjével ellátott visszaigazolásában a kézbesítést igazolnia kell. Amennyiben a cégbíróság nem kapta meg hét napon belül a visszaigazolást a jogi képviselőtől, a végzés postai úton történő megküldése felől a cégbíróság írásban intézkedik, aminek az a következménye, hogy ebben az esetben a jogkövetkezmények az írásban történő közléshez fűződnek. Az elutasító végzés postázása szempontjából tekintettel kell lenni arra, hogy amennyiben törvényességi felügyeleti eljárás van folyamatban, a bejegyzési kérelem elutasítása érdekében a végzést annak a személynek a részére is meg kell küldeni, aki a törvényességi felügyeleti eljárást kezdeményezte. Mivel a törvényességi felügyeleti eljárás papír alapon folyik, annak a kézbesítéséről postai úton kell gondoskodnia a cégbíróságnak. Azoknak

a személyeknek azonban nem kell kézbesíteni a végzést, akik ugyan be vannak jegyezve a cégjegyzékbe, azonban a bejegyzésük a végzés meghozatalakor törölt státuszú.

A fellebbezési határidő, tekintettel arra, hogy a Ctv. 32. § (1) bekezdése mögöttes jogszabályként megjelöli a polgári perrendtartást, a Pp. szabályoknak megfelelően 15 nap. A fellebbezési határidő kezdete a szabályszerű kézbesítést követő nap. A fellebbezési határidő nem jogvesztő határidő, tehát igazolási kérelem előterjesztésének helye van.

A fellebbezésben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a fellebbezés irányul és elő kell adni, hogy a határozat megváltoztatását, vagy az esetleges hatályon kívül helyezését a fellebbezést előterjesztő milyen indokok alapján kéri. A cégbíróság három napon belül terjeszti fel elektronikus úton a jogorvoslati kérelmet a másodfokú bírósághoz, amely bíróság a kérelmet a cégnyilvántartásba történő betekintéssel bírálja el.

A másodfokú bíróság a határozatát elektronikus úton küldi meg a cégbíróság részére és a határozatot a cégbíróság közli a jogi képviselővel. A másodfokú eljárás lefolytatására irányadó eljárási szabályokat a bírósági ügyviteli szabályairól szóló 14/2002 (VIII.19) IM. rendelet tartalmazza, pedig ezeknek a szabályoknak az eljárási törvényben való elhelyezése célszerűbbé és átláthatóbbá tette volna az eljárás folyamatát. A másodfokú eljárás jelenleg nem zajlik elektronikus úton.

2012. augusztus hó 1-től megszűnt a Fővárosi Ítéltábla kizárólagos illetékessége a fellebbezések elbírálása tekintetében. Az illetékes ítéltábla a fellebbezést nemperes eljárásban, személyes meghallgatás nélkül bírálja el.

A Ctv. rendelkezései részletesen szabályozzák azt, hogy melyik esetben van lehetőség a fellebbezési eljárás során pótolni az alapeljárásban keletkező hiányosságokat.

A jogkövetkezmények az alábbiak szerint alakulnak:

- *Hiánypótlásra már nincs lehetőség*

Hogy ha a cégeljárás az általános szabályok szerint zajlott le, amelyben hiánypótló végzés kiadására került

sor és a megfelelő határidő a hiánypótló felhívás teljesítésére eredménytelenül telt el, illetve a cég a hiánypótlási kötelezettségének nem tett eleget, vagy azt nem megfelelően teljesítette, a fellebbezési eljárásban a hiányosságok már a továbbiakban nem pótolhatóak.

- Hiánypótlásra van lehetőség

Amennyiben az alapeljárásban hiánypótlási végzés kiadására nem került sor, vagy olyan okból került sor a bejegyzési kérelem elutasítására, amely ok nem került megjelölésre a hiánypótló végzésben, a fellebbezési eljárásban a hiányosságok hatályosan pótolhatók.

Kivételes ilyen szempontból az egyszerűsített cégeljárás, ahol hiánypótlási felhívás kibocsátására nincs mód, így ebben az esetben hiánypótlás kibocsátása sem előzi meg a kérelem elutasítását. Itt a cégbejegyzési kérelem ismételt benyújtására egy új eljárásban van mód.

2.2. Döntések

A másodfokú bíróság döntései a Pp. rendelkezéseivel összhangban a következőképpen alakulnak.

Az elsőfokú bíróság a végzést

- helyben hagyja
- megváltoztatja
- az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

A végzés megváltoztatása esetén a másodfokú bíróság felhívja az elsőfokú bíróságot a cégnek a cégjegyzékbe, vagy a céggel kapcsolatos változásnak a cégjegyzékbe történő bejegyzésére.

Ha a kérelem elutasításra kerül, a cég vagy a változás automatikusan bejegyződött, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését hatályon kívül helyezi és megállapítja, hogy a cég, illetve a változás a végzésben pontosan megjelölt időpontban létrejött és a változás bejegyzésre került, valamint felhívja az elsőfokú bíróságot a bejegyzés iránti intézkedés megtételére. A fellebbezési eljárás során a bejegyzési kérelem visszavonására már nincsen mód, azonban a fellebbezés visszavonható a Pp. szabályaira tekintettel.

3. Jogorvoslati pertípusok

Perrel támadható elsőfokú döntések azok a határozatok, ahol a bejegyzés a kérelemnek megfelelően történik meg. Ezek fajtái a következők:

- A cégbejegyzést (változásbejegyzést) elrendelő végzés hatályon kívül helyezése iránti per
- A cégalapítás érvénytelenségének megállapítása iránti per
- A létesítő okirat módosítása érvénytelenségének megállapítása iránti per

3.1. A perekre vonatkozó általános szabályok.

A fejezetben szabályozott mindhárom jogorvoslati perre vonatkoznak a Ctv. V. fejezetének 5. címében meghatározott alábbi szabályok:

Mind az első- mind a másodfokú bíróság soron kívül jár el a perekben az ügy tárgyára tekintettel. A törvényalkotó mindhárom pertípusnál előírja a kényszerű pertársaság követelményét abban az esetben, ha a per szétválás folytán létrejött gazdasági társaság ellen indul, mert akkor a szétváló cég valamennyi jogutódjának perben állása kötelező. Ilyenkor a per megindítása azelőtt a törvényszék előtt lehetséges, ami a jogelőd cég székhelye szerint rendelkezett illetékességgel.

A bíróság ítélete a rendelkező részben felhívást kell hogy tartalmazzon a cégbíróság, mint a cégjegyzéket vezető szerv részére, amelynek a feladata az ítélet rendelkező részének megjelentetése a Céglönlönyben, valamint az ítéletben foglaltaknak a cégjegyzékben történő átvezetése attól függően, hogy a perben milyen döntés, milyen konkrét határozat született. Ez a rendelkezés reflektál a Ctv. 26. § (1) bekezdésében írt közzétételi kötelezettségre, figyelemmel arra is, hogy az a jogszabályhely előírja a cégjegyzékbe bejegyzendő adatként a perindítás tényét, valamint a per befejezésének rögzítését, ezzel összhangban pedig indokolt a pert befejező határozat rendelkező részének a közzététele is. Mindemellett a bíróság döntésének ismerete önmagában, a cégbíróság intézkedési kötelezettségétől függetlenül is elengedhetetlen a cégbíróság számára, hiszen a törvényszék döntése bizonyos szempontból alakítja annak tevékenységét, és a következőekben iránymutatásul is szolgál a gyakorlat szempontjából.

**a) A cégbejegyzést (változásbejegyzést) elrendelő végzés hatályon kívül helyezése iránti per
(Ctv. 65-68.§)**

A fellebbezést helyettesítő per mint jogorvoslat- a kontrollper, a speciális, a fellebbezést helyettesítő

A pertípus különlegessége abban rejlik, hogy speciális, fellebbezést helyettesítő kontrollpernek számít, ami azt jelenti, hogy ebben a jogorvoslati perben kizárólag annak vizsgálata folyhat, hogy a cégeljárásban a bíró az eljárására irányadó szabályok betartásával járt-e el.

A bejegyzést, a változásbejegyzést elrendelő, tehát a bejegyző végzés ellen fellebbezésnek nincs helye, így az abban foglalt adatok a cégjegyzékbe jogerősen bekerülnek a döntés meghozatalakor.

Perindításra korlátlanul az ügyész jogosult, valamint korlátozottan, tehát konkrétan abban a vonatkozásban pedig az jogosult, akire nézve a végzés rendelkezést tartalmaz. Alperesi pozícióba minden esetben a cég kerül. A hatályos szabályozás a korábbiakkal ellentétben olyan esetekben, amikor a törlés elrendelése kérelemre történt, a bejegyzést (törlést) elrendelő végzés ellen perindítási lehetőségét biztosít. Tekintettel azonban arra, hogy a törléssel a cég megszűnik, így a cég a perben alperesként sem szerepelhet, a pert a bíróság által kirendelt ügygondnok ellen kell megindítani. A közös szabályoknál már ismertetett kényszerű pertársaság jön létre az alperesi pozícióban abban az esetben, ha olyan szervezeti változások kapcsán indul a per, amikor a jogelőd törlésével egyidejűleg több jogutód bejegyzésére kerül sor, és valamelyik jogutód társaság bejegyzéséről rendelkező végzés hatályon kívül helyezése iránt indított per indul, hiszen ilyenkor a jogutódok mindegyikének perben kell állnia, mivel a döntés is kiterjed minden jogutódra.

A törvény erejénél fogva történő automatikus bejegyzés (Ctv. 47. § (2) bek., 48. § (8) bek.) a jogkövetkezményét tekintve a kérelemre hozott bejegyző végzésekkel azonos megítélés alá esik. Mindebből pedig az is következik, hogy az ilyen végzésekkel szemben szintén helye van a perindításnak.

A perindításra a jogszabály 30 napos jogvesztő, anyagi jellegű határidőt állapít meg a Cégléletről történt közzétételétől, amely határidőre a Pp. 105. § (4) bekezdése nem alkalmazható, így a 30 napos határidőn túl érkezett keresetlevelek idézés kibocsátása nélkül kerülnek elutasításra. A perindítási határidő elteltét követően a keresetet megváltoztatni, így a keresetváltoztatásban újabb érvénytelenségi okra hivatkozni nem lehet.

A kereset a végzés hatályon kívül helyezésére irányulhat, s a végzésnek vagy az annak meghozatala alapjául szolgáló iratok jogszabálysértő voltán alapul.

A per indításakor az illeték mértékének számításakor az Itv. 39. § (3) bekezdésének b) pontja szerinti szabály kerül alkalmazásra.

A peres bíróság a perben a cégbíróság eljárását vizsgálja meg, nevezetesen azt, hogy a döntés meghozataláig zajló eljárásban az irányadó jogszabályok és a kérelem alapjául szolgáló okiratok alapján volt-e helye a bejegyzésnek, illetve hogy a bejegyző, vagy a változásbejegyző végzés jogsértő volt-e. A perben csak olyan jogszabálysértésre lehet hivatkozni, amit a cégbíróság a saját eljárásában észlelhetett, illetve észlelnie kellett volna. A cégeljárás szabta kereteket az alapítás módjához igazodó, tehát annak módjától függő, két típusú eljárás adja meg.

Az egyedi okirattal alapított cégek esetében a cégbíróság a Ctv. 46. § (1) bekezdése szerint a bejegyzendő adatoknak, s az okirati mellékleteknek a jogszabályoknak való megfelelését teljes körűen vizsgálja. A szerződésminta felhasználásával történő alapításhoz kapcsolódó egyszerűsített cégbejegyzési eljárásban a cégbíróság azt vizsgálja, hogy a jogi képviselő meghatalmazása, az eljárásban tett nyilatkozata, valamint a kérelem kitöltése megfelel-e a jogszabályoknak. Ezen kívül ebben az esetben vizsgálja a névfoglalás jogszerűségét is.

A bíróság döntési lehetősége aszerint alakulnak, hogy mire hivatkoznak a perben:

1. a bejegyzést elrendelő végzés, a bejegyzés alapjául szolgáló irat jogszabálysértő (Ctv. 66. §)
2. az 1. esetben fennálló jogszabálysértés csekély jelentőségű (Ctv. 67. §)
3. a létesítő okirat, vagy módosítása cégjegyzéki adatot érintően jogszabálysértő és emiatt a bejegyző végzés is az. (Ctv. 68. §)

A per célja minden esetben a jogszabálysértés kiküszöbölése, és a cég fennmaradásának biztosítása.

1. Jogszabálysértés

Amennyiben a kereset megalapozott, vagyis a bejegyzésre, változásbejegyzésre jogszabálysértéssel került sor, de a jogszabálysértés kiküszöbölésének az eljárásban lehet helye, a perbíróság kötelezően, megfelelő

határidő tűzésével felhívja a céget az ehhez szükséges intézkedések megtételére, és a cégbíróság felé történő igazolására. Ha a cég a felhívásnak hiánytalanul eleget tett, a jogszabálysértés kiküszöbölésére került, a perbíróság ítéletében - amellett, hogy megállapítja a bejegyző végzés jogszabálysértő voltát - a bejegyző végzést hatályában fenntartja és felhívja a cégbíróságot, hogy a törvényes állapot helyreállításához törvényességi felügyeleti jogkörében eljárva rendezze a cégjegyzéket a törvényes helyzetnek megfelelően.

Abban az esetben, ha a cég a felhívásnak nem tesz eleget, vagy nem határidőben, vagy nem a felhívásnak megfelelően tesz eleget, a bíróság a végzést hatályon kívül helyezi, és felhívja a cégbíróságot, hogy a cégjegyzéket módosítsa a jogerős ítéletnek megfelelően, amely ha ehhez szükséges, a cégtől további adatokat kérhet be, vagy egyéb intézkedéseket tehet.

Ha a jogszabálysértő adat az azzal egyidejűleg bejelentett nem jogszabálysértő adattól elkülöníthető, a bíróság csak a jogszabálysértőket helyezi hatályon kívül.

2. *A csekély súlyú jogszabálysértések* azok, amelyek cégjegyzéki adatot nem érintenek, és intézkedés megtételét a bíróság részéről nem igényelnek. Ilyenkor az is elég, ha a bíróság megállapítja a jogszabálysértés tényét, és a bejegyző végzést hatályában fenntartja.

3. A létesítő okirat, illetve módosítása cégjegyzéki adatot érintő jogszabálysértése

Ha a létesítő okirat, illetve módosítása cégjegyzéki adat tekintetében jogszabálysértő, akkor a bejegyzés is az. Ilyenkor a bíróság feladata szintén a jogsértés kiküszöbölése, amelyet a cégnek küldött, megfelelő határidőt szabó felhívással fogatosít.

Ha a felhívás kapcsán vagy akár a pert megelőzően a jogszabálysértő rendelkezés már módosításra került, a bíróság a bejegyző végzést hatályában fenntartja, és felhívja a cégbíróságot a cégjegyzéknek az új adatokkal történő aktualizálására.

Abban az esetben, ha a bejegyző, illetve a változásbejegyző végzés jogszabálysértő, de a jogsértés a peres eljárásban valamilyen okból nem kiküszöbölhető, a jogkövetkezmények eltérően alakulnak attól függően, hogy milyen típusú végzésről, bejegyző, vagy változásbejegyző végzésről van szó.

Bejegyző végzés esetében a **hatályon kívül helyezésnek** akkor van helye, ha a Ptk. 3:15. §-ban meghatározott valamelyik érvénytelenségi ok áll fenn.

Ilyenkor a bíróság teendői az ítéletében a következők:

- a bejegyző végzést hatályon kívül helyezi
- a létesítő okiratot hatályossá nyilvánítja az ítéletben meghatározott, maximum az ítélet jogerőre emelkedéstől számított 90 napig
- felhívja a cégbíróságot, hogy intézkedjen a cég megszűntnek nyilvánítása felől, és az ehhez kapcsolódó eljárás kezdeményezéséről, illetve elrendeléséről.

Ellenben, ha nem a Ptk. 3:15. §-ban meghatározott érvénytelenségi ok áll fenn, a bejegyző végzés **hatályon kívül helyezésére nincsen mód**. Ebben az esetben

- a végzést hatályban tartja
- érvénytelenséget meg kell állapítania
- cégbíróságot fel kell hívnia a szükséges intézkedések megtételére.

A cégbíróság törvényességi felügyeleti eljárásban rendezi a törvénysértés megszüntetését, azonban az eljárása nem vezethet a cég megszűntnek nyilvánításához.

Változásbejegyző végzés esetében a bíróság az ítéletben megállapított időpontban:

- a végzést hatályon kívül helyezi maximum az ítélet jogerőre emelkedéstől számított 90 napig
- a létesítő okirat módosítását a hatályon kívül helyezés időpontjáig hatályossá nyilvánítja
- felhívja a cégbíróságot a cégjegyzék megfelelő rovatának kiigazítására, valamint olyan intézkedések megtételére, amelyek a törvényes állapot helyreállításához szükségesek.

A bíróság a jogerős ítéletét megküldi a cégbíróságnak a rendelkező részben foglalt feladatának teljesítése -cégjegyzéki adat bejegyzése- érdekében, valamint a Céglételemzésben való közzétételről való gondoskodás miatt.

b) A cégalapítás érvénytelenségének megállapítása iránti per

Először is tisztáznunk kell, hogy a cégalapítás érvénytelensége milyen érvénytelenségi okok miatt állhat fenn, valamint hogy a cégbejegyzés megtörténte előtt, vagy azt követően hivatkoznak érvénytelenségi okra. Az érvénytelenségi okok nem csak a Ctv. 69. § (2) bekezdésében szereplő semmisségi okok lehetnek, hanem általában a Ptk. 6. könyvében meghatározott érvénytelenségi okok is. A cégbejegyzés előtt az érvénytelenségi okra hivatkozás a Ptk. szabályai alapján kérhető, az alperesi pozícióban ebben az esetben a cégeljárásban ismert pertípusokra jellemzőektől eltérően nem a cég kerül. A per kimenetele az eredeti állapot helyreállítása, illetve ha az eredeti állapotot nem lehet visszaállítani, akkor a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá, illetve érvényessé nyilvánítja, ha ezáltal az érvénytelenség oka megszüntethető.

A cégbejegyzés megtörténte követően a cég jogalanyiságot nyer, az érvénytelenségi okokra való hivatkozás jelentősen leszűkül, hiszen rendkívül szűk körben vonható kétségbe az alapítás jogszerűsége, mivel a jogszerűtlenség megállapítása a cég megszűnését vonná maga után.

Erre tekintettel a cégalapítás érvénytelenségének megállapítására kizárólag a Ctv. 69. § (2) bekezdésében meghatározott öt okból van mód, ha ezen az öt esetkörön kívüli, egyéb érvénytelenség ok merül fel a létesítő okirat vonatkozásában, a pertípus nem alkalmazható és a cégalapítás érvénytelensége nem állapítható meg. A hivatkozott érvénytelenségi oknak a keresetlevél benyújtásának idején kell fennállnia.

A keresetindítás joga az ügyészt és azt a személyt illeti meg, aki jogi érdekét valószínűsíti. A 2327/2011. számú gazdasági elvi határozat rámutat, hogy jogi érdek hiányában nem támadható a társaság megalapítása, a cégalapítás érvénytelenségének megállapítása iránti keresetet el kell utasítani.

A félnek akkor van perbeli legitimációja, ha igazolja, hogy a döntés az élet- és jogviszonyaira kihat, így az jogokat és kötelezettségeket keletkeztet számára, vagy valamely kötelezettség alól szabadítja.

A cég szintén alperesi pozícióba kerül, a szétválás következtében létrejött cég cégalapításának érvénytelenségére irányuló perben pedig valamennyi jogutódnak perben kell állnia.

A per megindításának a cégbejegyzést elrendelő végzésnek a Céglétrehozásban történő közzétételét követő 6 hónapon belül van helye.

A bejegyző végzés hatályon kívül helyezésére csak akkor kerülhet sor, ha a létesítő okirat cégjegyzéki

adatot érintő rendelkezésének érvénytelensége a Ctv. 69. § (2) bekezdésében felsorolt okból áll fenn, és a perben az érvénytelenségi ok megszüntetésére tett felhívás eredménytelen maradt (Ctv. 69. § (4) bek.).

A Ctv. 69. § (2) bekezdésében az alábbi semmisségi okok szerepelnek:

a) a létesítő okirat ügyvédi, illetve az alapító jogtanácsosa általi ellenjegyzésére vagy közjegyzői okiratba foglalására nem került sor;

b) a létesítő okirat nem tartalmazza a társaság cégnevét, főtevékenységét, jegyzett tőkéjét, továbbá a tagok vagyoni hozzájárulása mértékét;

c) a cég tevékenységi köre jogszabályba ütközik;

d) a cég alapításában részt vevő valamennyi tag cselekvőképtelen volt, vagy a cég alapításában résztvevők a tagok legkisebb számára vonatkozó törvényi előírásokat megsértették;

e) a korlátolt felelősségű társaság és a részvénytársaság esetében a jegyzett tőke legkisebb összegére vonatkozó törvényi előírásokat megszegtek.

*A társaság semmisségét, azaz az alapítással kapcsolatos érvénytelenséget a jogbiztonság érdekében a társasági jogi jogharmonizáció alapját képező első irányelv is megelőzendőnek tartja. Ezért rendelkezik úgy, hogy a társaság alapítás ellenőrzése tagállami bíróság/hatóság feladata. A társaság érvénytelensége csak a taxatív semmisségi okok alapján állapítható meg, és imperatív szabályként érvényesül: a tagállamok társasági jogi jogszabályai nem térhetnek el tőle, nem írhatnak elő más semmisségi okokat.*³

A semmisségi okok a következők: a társasági szerződés hiánya; a társasági szerződés alakszerűségi és cégeljárási hibái; a társasági szerződés nem tartalmazza a cégnevet, a tevékenységi kört, a jegyzett tőke összegét és rendelkezésre bocsátásának módját; a társaság tevékenysége jogellenes vagy a közrendbe ütközik; a minimum befizetendő jegyzett tőke összegére vonatkozó tagállami jogszabályi előírás nem teljesítése; a társaság összes alapítója cselekvőképtelen; a tagállami jogszabályi előírások ellenére a társaság alapítóinak száma kettőnél kevesebb.

A társaság semmisségét csak bírói határozattal lehet megállapítani. Ennek megtörténte felszámolási eljárást von maga után, de ez nem érinti a társaság által, illetve a vele szemben vállalt kötelezettségek teljesítését.

Megállapítható, hogy a felsorolt semmisségi okok nem mindegyike cégjegyzéki adat. Erre figyelemmel az

alapbejegyző végzés hatályon kívül helyezése iránti perben csak a *b)* pontban felsorolt első három adat (cégnév, főtevékenység, jegyzett tőke) hiánya, s a *c)* pontban írt ok eredményezheti a végzés hatályon kívül helyezését, a *d)* pontban írtak pedig csak akkor, ha a tagok nyilvántartandók a cégjegyzékben, mint például a betéti tagok esetében. Az *e)* pont csak a korlátolt felelősségű társaságok és részvénytársaságok esetében releváns, végül pedig az *a)* pont nem kapcsolódik cégjegyzékadathoz.

Az érvénytelenség megállapítása, a bejegyző végzés hatályban fenntartása

Ha a cégjegyzéki adattal összefüggő érvénytelenség nem esik a Ctv. 69. § (2) bekezdésében felsorolt semmisségi okok körébe, a bejegyző végzés hatályon kívül helyezésére nem kerülhet sor. Ilyenkor a perbíróság- az érvénytelenség megállapítása mellett- a végzést hatályában fenntartja és felhívja a cégbíróságot a szükséges intézkedések megtételére. A cégbíróság tehát hivatalból folytatott törvényességi felügyeleti eljárásban megkísérli a cég létesítő okirata érvénytelenségének orvoslását, akár törvényességi felügyeleti intézkedések alkalmazásával is, azonban a törvényességi felügyeleti eljárás ez esetben a Ctv. 84. § (3) bekezdésében foglalt tilalomra figyelemmel nem vezethet a cég megszűntnek nyilvánításához, kizárólag azzal a kivétellel, ha a cég alapítása bűncselekménnyel vagy bűncselekmény elkövetése érdekében történt és ez a tény jogerős bírósági ítélet alapján megállapítható.

Ha a létesítő okirat cégjegyzéki adatra vonatkozó rendelkezése a Ctv. 69. § (2) bekezdésében felsorolt okból jogszabálysértő, akkor a Ctv. 69. § (2) bekezdésének *e)* pontja értelmében semmis. Amennyiben az érvénytelenség kiküszöbölése a per során nem történik meg, tehát a semmisség fennáll, a perbíróság

- a bejegyző végzést meghatározott időponttal hatályon kívül helyezi, és
- a létesítő okiratot meghatározott időpontig hatályossá nyilvánítja, továbbá ezzel egyidejűleg
- felhívja a cégbíróságot, hogy intézkedjen a cég megszűntnek nyilvánításáról és a kényszertörlési eljárás megindításáról vagy felszámolási eljárás kezdeményezéséről.

c) A létesítő okirat módosítása érvénytelenségének megállapítása iránti per (Ctv. 70. §)

A hatályos Ctv. által meghonosított pertípus sok hasonlóságot mutat a cégalapítás érvénytelenségének megállapítására irányuló per szabályaival.

A kereset előterjesztésének akkor van helye, ha az adott változás a cégjegyzékbe már bejegyzést nyert és

a változásbejegyzés alapjául szolgáló létesítő okirat a cégjegyzéki adatokat nem érintően jogszabálysértő. Ha a jogszabálysértés cégjegyzéki adatot is érint, olyat, ami már bejegyzésre is került, akkor a 68. § szerinti eljárásra van lehetőség az ott kifejtett szabályok szerint.

Előfordulhat az, hogy a létesítő okirat módosítása érvénytelenségének megállapítása iránti per már azt megelőzően megindításra kerül, hogy a változásbejegyzési kérelmet benyújtották volna, vagy annak elbírálása alatt indítják meg azt, ebben az esetben a változásbejegyzési eljárást a per jogerős befejezéséig fel lehet függeszteni.

A perben a létesítő okirat módosításának érvénytelenségére bármely érvénytelenségi ok alapján lehet hivatkozni. Azért szélesebb körű itt a perindítási lehetőség, mivel ha az érvénytelenség esetlegesen megállapítható, az a cég létét nem fenyegeti, hiszen bejegyzett cégjegyzéki adatot sem érint, így harmadik személy érdekét sem sérti.

Itt szintén a peres bíróság elsődleges feladata olyan intézkedés megtétele, ami az érvénytelenségi ok kiküszöböléséhez vezethet. Felhívja a céget megfelelő határidő biztosításával, és amennyiben a felhívás eredményre vezetett és ezáltal az érvénytelenségi ok kiküszöbölésre került, a bíróság ítéletében az érvénytelenség tényét állapítja meg és felhívja a cégbíróságot, hogy a törvényességi jogkörével élve hivatalból jegyezze be, vagy törölje az érintett cégadatot ezáltal a cégjegyzéket hatályosítsa, hogy az abban foglaltak a valóságnak megfelelőek legyenek.

Amennyiben az érvénytelenségi ok nem küszöbölhető ki, vagy a felhívás nem vezetett eredményre, akkor a bíróság él a már meghatározott időpontig- maximum 90 napig az ítélet jogerőre emelkedésétől-hatályossá nyilvánítás eszközével.

Az ítéletében a cégbíróságot felhívja a cégjegyzékadat törvényességi felügyeleti jogkörében eljárva történő korrigálására, tehát cégadat törlésére vagy olyan adat bejegyzésére, ami a jogerős döntésnek megfelel. Szükség esetén a cégbíróság további adatok bejelentésére, illetve a törvényes állapot helyreállításához szükséges intézkedések megtételére.

A gazdasági társaság és a szövetkezet tagjának kizárása iránti per a Ctv. V. a jogorvoslatokról szóló fejezetének 6. címében került beillesztésre, azonban ez a pertípus nem jogorvoslati szabályokat tartalmaz, hanem a Ptk-ban meghatározott tagkizárási pernek az eljárási szabályait rögzíti.

4. Felülvizsgálat a másodfokú határozatokkal szemben

A Pp. 270. § (2) bekezdése szerint a jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés felülvizsgálati kérelemmel támadható jogszabálysértésre történő hivatkozással. Erre alapítva a bejegyzési kérelmet elutasító végzés elleni fellebbezés tárgyában hozott végzés, a bejegyzést elrendelő végzés hatályon kívül helyezése, a cégalapítás érvénytelenségének megállapítása, a létesítő okirat érvénytelenségének megállapítása iránti perben hozott döntés felülvizsgálati kérelemmel megtámadható, mint ahogy a Pp. 130. § (1) bekezdés a)-h) pontja alapján meghozott idézés kibocsátása nélkül hozott elutasító végzés, valamint a pert a Pp. 157. § a) és g) pontja szerint megszüntető végzés is.

Felülvizsgálati kérelemmel nem támadható a hivatalból hozott bejegyző végzés, ha a bejegyzésre bíróság vagy más hatóság határozata alapján került sor (64. (2) bek.), valamint a céget hivatalból törölő végzés sem, ha a meghozatalára nem a megszüntetési eljárás eredményeképpen kerül sor. (Ctv. 62. § (2)-(3) bekezdés).

A felülvizsgálati kérelmet a fél és a beavatkozó terjesztheti elő, valamint az a személy, akire a határozat rendelkezést tartalmaz.

A kérelmezőnek elő kell adnia, hogy a felülvizsgálat melyik határozat ellen irányul, annak megváltoztatását a kérelmező milyen okból és mennyiben kívánja, illetve hogy milyen okból tartja a megváltoztatni kért határozatot jogszabálysértőnek. A kérelemben a határozat végrehajtásának a felfüggesztése is kérhető.

A felülvizsgálati kérelmet az elsőfokú bíróságnál kell előterjeszteni, tehát ott, ahol a határozatot meghozták. Ez lehet a cégbíróság, valamint a peres bíróság is a határozat típusától függően. A felülvizsgálati kérelem előterjesztésére vonatkozó határidő a jogerős határozat kézbesítésétől, az attól számított számított 60 napon belül nyújtható be.

A kérelem jogi képviselő útján terjeszthető elő, a Pp. 272. § szerinti feltételeknek való nem megfelelés esetén a Kúria a kérelmet azonnal elutasítja, amennyiben azonban nem jogi képviselő terjesztette elő a kérelmet, hiánypótlás kibocsátásának van helye.

A felülvizsgálati illeték mértékét ítélet esetében az Itv. 50. §-nak (1) bekezdése, míg a cégbírósági eljárásban hozott végzések felülvizsgálata esetében az Itv. 50. § (4) bekezdése határozza meg.

Csatlakozó felülvizsgálati kérelem előterjesztése végzés esetében nem lehetséges, ítélettel befejezett eljárás esetében azonban az ellenérdekű fél a felülvizsgálati kérelem kézhezvételétől számított 8 napon belül terjeszthető elő, amennyiben ő is jogosult lett volna felülvizsgálati kérelem előterjesztésére.

A Kúria tanácsülésen bírálja el a végzés ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmet, ebben az esetben tárgyalás tartása nem kérhető, azonban ítélet elleni felülvizsgálati kérelem esetében az előterjesztő fél a felülvizsgálati kérelmében, míg az ellenérdekű fél a felülvizsgálati kérelem kézhezvételétől számított 8 napon belül terjeszthető elő a tárgyalás tartása iránti kérelmét. Ha ilyen kérelem nem kerül betérjesztésre, a Kúria a felülvizsgálati kérelem tárgyában tanácsülésen határoz, kivéve ha indokoltnak tartja tárgyalás tartását.

A bizonyítás nélkül zajló eljárásban az alábbi határozatok születhetnek:

1. hatályban tartja a határozatot, ha a felülvizsgálni kért határozat a jogszabályoknak megfelel, vagy az eljárás során ugyan történt jogszabálysértés, de annak csekély jelentősége miatt az nem hatott ki az ügy érdemére.

2. részben vagy egészben hatályon kívül helyezi és

a) a jogszabályoknak megfelelő határozatot hoz, ha a döntéshez rendelkezésre állnak a szükséges tények.

b) az ügyben eljáró bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára utasítja.

A felülvizsgálati eljárásban keletkezett határozat ellen már nincs helye további felülvizsgálatnak.

A jogorvoslati rendszer eddigi ismertetése ezzel teljesen lefedi a határozatok esetében benyújtható összes, a bíróság számára fennálló javítási lehetőséget.

III. Összegzés

A bejegyzési és a változásbejegyzési eljárásra vonatkozó jogorvoslati rendszer kidomborítja a jogület specialitásait, a klasszikus fellebbezés mellett az ismételt kérelem, valamint a kérelemnek megfelelően meghozott határozatok esetében alkalmazható pertípusok olyan szegmensei a dolgozat által ismertett szabályozásrésznek, amelyek egy klasszikusabb területtel foglalkozó jogász számára néhol fordított logika mentén, egy nagyon szigorúan felépített rendszerben, az adatok deklarációjával gondoskodnak a gazdasági élet és a forgalom biztonságáról.

Felhasznált jogszabályok jegyzéke

A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (Ctv.)

A polgári perrendtartásról szóló 1953. évi III. törvény

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény

Felhasznált irodalom

Nagykommentár a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V.

törvényhez Bánki-Horváth Mária / Bodor Mária Zsuzsanna / Gál Judit / Koday Zsuzsanna / Rózsa Éva /

Vezekényi Ursula 2009

Cégjogi kalauz 2009 Dr. Gál Judit - Dr. Vezekényi Ursula HVG Orac Kiadó Kft. 2009

Cégjogi iránytű, Dr. Gál Judit - Dr. Vezekényi Ursula, Budapest : HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft, 2006

Céghírnök XXII. évfolyam, 10. szám, 2012. október,. Gál Judit: A Cégtörvény legújabb változásai III. 3-5. oldal, HVG Orac Lap

Céghírnök XXIII. évfolyam, 10. szám, 2013. október,. Gál Judit: A cégeljárás felfüggesztése 3-4. oldal, HVG Orac Lap

Papp Tekla: Társasági jog az Európai Unióban (2005) egyetemi jegyzete és az Auer - Bakos - Buzási - Farkas - Nótári - Papp (2011) 608-632., egyetemi tankönyv